

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/49/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3112211356
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3112211356.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne JUDr. Gabriely Janákovéj a sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovéj, v spore žalobkyne A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., D. XXXX/X, zast. Mgr. Ivanou Lackovou, LL.M., advokátkou so sídlom Trenčín, J. Fabu 9, proti žalovanému 1a/ E. F. G., nar. XX.X.XXXX, bytom H. I. XXX/XX, C. a žalovanej 1b/ J. K., L. G., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXXX/XX, C. o vydanie bezdôvodného obohatenia, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 11. júna 2018, č.k. 14C/93/2012-160, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že žalovaní 1a/ a 1b/ sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni 1 542,79 eur spolu s úrokom z omeškania 9 % ročne za obdobie od 13.06.2012 do zaplataenia. Vo zvyšnej časti žalobu z a m i e t a.

II. Žiadna zo strán sporu n e m á právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré malo na strane pôvodných žalovaných spočívať v tom, že bez právneho titulu užívali ako susedia pozemok patriaci žalobkyni. Vec právne posúdil podľa ust. §§ 451 ods. 1 a 2, 456, 517 ods. 2, 134 ods. 1 a 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ). Zamietnutie žaloby odôvodnil súd prvej inštancie tým, že dotknutú časť pozemku žalobkyne pôvodní žalovaní vydržali, v dôsledku čoho užívali svoje vlastníctvo a k bezdôvodnému obohateniu na ich strane dôjsť nemohlo. K vydržaniu dotknutej časti pozemku žalobkyne súd prvej inštancie uviedol, že v osemdesiatych rokoch 20. storočia realizovala žalobkyňa s manželom a rodičia žalovaných zámer obhospodarovať záhradky a za tým účelom si každý manželský pár kúpil od tretej osoby (pôvodného vlastníka) jeden pozemok. Pozemky boli pri kúpe odčlenené od pozemku pôvodného vlastníka a spolu susedili. Pri ich geodetickom zameraní došlo k nesprávnemu vytyčeniu hranice v teréne, v dôsledku čoho sa stalo, že rodičia žalovaných postavili záhradné stavby sčasti na pozemku žalobkyne a jej manžela a svoju záhradku aj v nesprávne vytyčených hraniciach užívali. Súčasne však bola rovnako nesprávne vytyčená hranica medzi pozemkom žalobkyne a jej manžela, a pozemkom pôvodného vlastníka. Žalobkyňa s manželom tak pre nesprávne vytyčenie užívali sčasti pozemok pôvodného vlastníka a rodičia žalovaných užívali sčasti pozemok žalobkyne. Jednalo sa o situáciu reťazenia posunu užívaných pozemkov. Pozemky totiž ležali rovnobežne vedľa seba v poradí pôvodný vlastník, žalobkyňa, pôvodní žalovaní. Uvedené nesprávne vytyčenie sa zistilo až pri úkonoch dedičského konania po manželovi žalobkyne, v roku 2005.

2. Pre splnenie podmienok vydržania na strane žalovaných (resp. ich rodičov) považoval súd prvej inštancie za podstatné, že zameranie pozemkov pri ich kúpe v osemdesiatych rokoch 20. storočia bolo realizované v rézii manžela žalobkyne. Na základe jeho informácií ohľadom priebehu spoločnej hranice potom rodičia žalovaných vychádzajúc z takto daného priebehu spoločnej hranice realizovali

stavby a užívali záhradku najmenej do smrti manžela žalobkyne (r. 2005). Vzhľadom na to konštatoval súd prvej inštancie danosť dobromyseľnosti v držbe a z toho vyplývajúcu oprávnenú držbu (§ 130 ods. 1 OZ), ako aj uplynutie stanovenej vydržacej doby v zmysle ust. § 134 ods. 1 OZ, čím došlo podľa súdu prvej inštancie k vydržaniu pozemkov v prospech rodičov žalovaných. Nárok žalobkyne na náhradu za užívanie uvedených pozemkov bol preto podľa súdu prvej inštancie nedôvodný, pretože rodičia žalovaných neužívali v žalovanom období jej pozemky, ale v skutočnosti len svoje pozemky, ktoré nadobudli vydržaním.

3. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého by v konaní úspešným žalovaným patril nárok na náhradu trov. Náhradu trov si však pôvodná žalovaná 2/ neuplatnila, preto nárok na ich náhradu priznal súd prvej inštancie len pôvodnému žalovanému 1/, a to v rozsahu 100% voči neúspešnej žalobkyňi.

4. Proti rozsudku podala žalobkyňa včas odvolanie, v ktorom žiadala napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobe vyhovieť. Namietala, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil otázku vydržania dotknutého pozemku zo strany žalovaných. Poukázala na predchádzajúce rozhodnutia súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu, ktoré riešili prakticky identickú situáciu a prijali pritom záver práve opačný, teda že podmienky vydržania v obdobnej situácii splnené nie sú. V tejto súvislosti upriamila žalobkyňa pozornosť na to, že k posunu užívacej hranice oproti skutočnej hranici evidovanej v katastrálnom operáte došlo v danej lokalite reťazovo, a tak ako bolo pre nesprávne zameranie posunutú užívanie žalovanými do jej pozemku, bola ona v užívaní posunutá do pozemku pôvodného vlastníka, od ktorého boli pôvodne oba pozemky pre záhradky kúpené. Keď žalobkyňa uplatnila určenie vlastníctva voči pôvodnému vlastníkovi založené na tom, že vlastníctvo k nesprávne vymeranej časti pozemku pôvodného vlastníka vydržala, súd je žalobu zamietol a tak v prvej inštancii, ako aj na odvolanie prijal záver, že podmienky vydržania na jej strane splnené neboli. Konanie bolo vedené Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 14C/260/2008 a Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 4Co 183/2009. Následne potom žalobkyňa čelila aj žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia zo strany pôvodného vlastníka pre užívanie jeho pozemku. Žalobkyňa nepovažovala za prípustné, aby súd v napadnutom rozhodnutí posúdil prakticky skutkovo identickú situáciu opačne a napadnutým rozhodnutím konštatoval, že podmienky vydržania zo strany žalovaných voči nej splnené sú. Vychádzajúc zo svojej skoršej rozhodovacej činnosti nemohol súd prijať iný záver, ako ten, že užívanie jej pozemku zo strany žalovaných nemalo právny dôvod a žalované bezdôvodné obohatenie jej preto patrí. Z uvedeného dôvodu žiadala žalobkyňa zmeniť napadnuté rozhodnutie a žalobe vyhovieť, a priznať jej nárok na náhradu trov konania.

5. Pôvodní žalovaní vo vyjadrení k odvolaniu žiadali, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal im nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Namietali, že by v čase začatia stavby záhradnej chatky vedeli, že sa stavia na cudzom pozemku a stavali ju v dobrej viere, že sa stavia na ich pozemku. Zopakovali, že ako prvý začal stavať svoju chatku manžel žalobkyne a rodičia žalovaných sa pri stavbe svojej chatky riadili kolíkmi, ktoré už boli zatĺčené do zeme. Pôvodní žalovaní uviedli, že je pravdou, že v roku 1994 zistili, že časť ich chatky je na pozemku žalobkyne, no uvedenú skutočnosť nikto nenamietal až do roku 2009. Žalovaní namietali aj správnosť geometrického plánu, ktorý žalobkyňa použila ako podklad uplatneného nároku. Napokon uviedli, že sa opakovane pokúšali so žalobkyňou usporiadať veci mimosúdne, a to aj výmenou pozemku, no zo strany žalobkyne nedošlo k žiadnej reakcii.

6. V ďalších podaniach v odvolacom konaní zotrvali strany na svojich stanoviskách. Na pojednávaní odvolacieho súdu dňa 14.10.2021 sa odvolací súd pokúsil o vyriešenie sporu súdnym zmiernom. Za tým účelom strany sporu zhodne navrhli prerušenie konania.

7. K zmiernu medzi stranami nedošlo a po rozhodnutí o pokračovaní v konaní s dedičmi pôvodných žalovaných Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 378 a nasl. CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP.

8. Zásadnou spornou otázkou tohto konania bolo splnenie podmienok vydržania dotknutých pozemkov zo strany pôvodných žalovaných, ktoré súd prvej inštancie považoval za dané. Odvolací súd sa s týmto záverom súdu prvej inštancie nestotožňuje a k vydržaniu dotknutých pozemkov zo strany pôvodných žalovaných podľa odvolacieho súdu nedošlo.

9. Podľa § 130 ods. 1 OZ, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

10. Podľa § 134 ods. 1 OZ oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

11. Vydržanie vlastníckeho práva je jeho nadobudnutie v dôsledku kvalifikovanej držby veci, vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Okrem spôsobilého predmetu vydržania a spôsobilého subjektu vydržania základnými predpokladmi vydržania sú oprávnená držba a nepretržitosť tejto oprávnenej držby počas celej zákonom ustanovenej doby. V zmysle citovaného ustanovenia § 130 ods. 1 Obč. zákonníka, oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí (NS SR 4 Cdo 283/2009).

12. V posudzovanom prípade je dobromyseľnosť pôvodných žalovaných v držbe pozemku žalobkyne spochybnená najmä mierou posunu užívacej hranice oproti hranici právnej. Ako vyplýva zo snímky katastrálnej mapy, vznikli pri kúpe záhrad od pôvodného vlastníka v roku 1985 rozdelením pozemku pôvodného vlastníka tri pozemky obdĺžnikového tvaru, ktoré sú podľa katastrálnej mapy v mieste spoločných hraníc porovnateľne široké. Užívaci stav vyplývajúci z geometrického plánu E. M. N. č. 33183287-32-07 oboznámeného súdom prvej inštancie je však od stavu katastrálnej mapy natoľko odlišný, že nesprávnosť užívacieho stavu musela byť na prvý pohľad zjavná. Ako bolo uvedené, došlo k rešazaniu posunu pozemkov na úkor pôvodného vlastníka. Približne v strede dĺžky pozemkov sa žalobkyňa do pozemku pôvodného vlastníka posunula o 5,59m a pôvodnému vlastníkovi tak v tomto mieste ostala zo šírky 8,38m iba šírka 2,79m. Súčasne s tým došlo k obdobnému posunu pôvodných žalovaných, ktorí sa do pozemku žalobkyne posunuli v tomto mieste o 4,31m. V najväčšom rozsahu (na konci pozemku) je posun do pozemku žalobkyne dokonca 6,36m, v najmenšom (na druhom konci pozemku) je posun do pozemku žalobkyne cca 2,35m. To všetko pri priemernej šírke pozemku žalovaných nepresahujúcej cca 15m. Pokiaľ žalovaní namietali správnosť geometrického plánu E. M. N. č. 33183287-32-07, nepredložili v konaní dôkaz, ktorým by jeho správnosť spochybnili, preto súd prvej inštancie a v nadväznosti na jeho zistenia aj odvolací súd z tohto geometrického plánu vychádzal.

13. Za uvedeného stavu vyplývajúceho z geometrického plánu E. M. N. č. 33183287-32-07, oboznámeného súdom prvej inštancie je potrebné sa stotožniť so závermi skoršieho rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne vo veci 4Co 183/2009, na ktoré poukazuje žalobkyňa v odvolaní, že pri pomeroch na danom mieste predstavuje zásah do susediaceho pozemku v šírke cca 5,59m spochybnenie dobromyseľnosti a pri náležitej opatrnosti muselo byť zrejmé, že je takto užívaný podstatne väčší pozemok, ako bol kúpený. Vzhľadom na to, že sa v tu posudzovanom prípade riešil bezprostredne nadväzujúci posun do susedného pozemku a rozmerové pomery pozemkov sú veľmi podobné, nebolo možné v záujme zachovania princípu právnej istoty prijať v tejto veci záver odlišný ako vo vyššie citovanej veci. Okrem uvedeného však vydržanie zo strany pôvodných žalovaných vylučuje aj skutočnosť, že už v roku 1994 zistili, že časť ich chatky je na pozemku žalobkyne. So zreteľom na túto okolnosť tak nemohli byť viac dobromyseľní, že im pozemok patrí v užívaných hraniciach. Popri vyššie uvedenom zjavnom rozpore užívacieho stavu so stavom katastrálnym je uvedené zistenie pôvodných žalovaných ďalšou okolnosťou, ktorá by sama o sebe odôvodňovala záver, že z ich strany k vydržaniu dotknutej časti pozemku žalobkyne dôjsť nemohlo, pretože od nadobudnutia pozemku v roku 1986 neuplynula do roku 1994 zákonom požadovaná desaťročná doba oprávnenej držby nevyhnutná pre konštatovanie vydržania nehnuteľnosti v zmysle ust. § 134 ods. 1 OZ.

14. Vzhľadom na uvedené neboli pôvodní žalovaní oprávnení užívať pozemok žalobkyne, užívali ho bez právneho dôvodu a na ich strane preto vznikalo bezdôvodné obohatenie v zmysle ust. § 451 OZ, podľa ktorého kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

15. Podľa § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

16. Čo sa týka výšky bezdôvodného obohatenia tá závisela od nadužívanej výmery, ktorá vyplýva zo súdom prvej inštancie oboznámeného geometrického plánu E. M. N. č. 33183287-32-07 v rozsahu 337m². So súdom prvej inštancie oboznámeného odborného vyjadrenia E. A. D. č. 53/2012 vyplýva ročná výška nájmu dotknutej nehnuteľnosti, a to 2,289 eur/m²/rok. Práve výšku nájmu možno považovať za určujúcu pre rozsah bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniká užívaním veci bez právneho dôvodu. Za žalované obdobie dvoch rokov (od 30.4.2010 do 30.4.2012), preto žalobkyňa dôvodne uplatnila nárok na zaplatenie istiny bezdôvodného obohatenia vo výške 1.542,79 eur (337 x 2,289 x 2).

17. Vzhľadom na uvedené odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a žalobe v časti istiny bezdôvodného obohatenia vyhovel a žalovaných k zaplateniu istiny zaviazal ako dedičov zodpovedajúcich podľa výsledkov dedičských konaní za dlhy po pôvodných žalovaných. Ako dedičov ich vzhľadom na výsledky dedičských konaní zaviazal k plneniu dlhu spoločne a nerozdielne (§ 470 OZ). To spolu s úrokom z omeškania, ktorý patrí žalobkyni v zmysle ust. § 517 ods. 2 OZ a vo výške 9 % ročne vyplývajúcej z § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. v znení účinnom ku dňu vzniku omeškania. Pôvodní žalovaní ako dlžníci boli povinní plniť dlh prvého dňa potom, čo ich žalobkyňa ako veriteľka o plnenia požiadala (§ 563 OZ). Stalo sa tak dorúčením žaloby pôvodným žalovaným dňa 11.6.2012, nasledujúci deň (12.6.2012) mali pôvodní žalovaní plniť, a pretože tak neurobili dostali sa počnúc dňom 13.6.2012 do omeškania. Od tohto dňa preto odvolací súd úrok z omeškania žalobkyni priznal a za skoršie obdobie žalobu v časti úroku z omeškania zamietol, pretože v skoršom období neboli pôvodní žalovaní v omeškani.

18. Odvolací súd zamietol žalobu aj vo zvyšku uplatnených nárokov, a to ohľadom opakujúceho sa plnenia za pokračujúce užívanie pozemkov žalobkyne, ktoré žalobkyňa uplatnila vo výške 64,28 eur mesačne za obdobie od 30.4.2012 do odstránenia závadného stavu, pretože pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 veta prvá CSP) a uložená povinnosť nemôže byť preto závislá od udalosti, ktorá má nastať v budúcnosti. Výnimku predstavujú opakujúce sa dávky alebo splátky, ktoré sa stanú splatnými až v budúcnosti (§ 217 ods. 2 CSP), čo však nie je prípad žalobou uplatneného plnenia do budúcnosti. Odvolací súd žalobu zamietol aj v časti náhrady škody vo výške 40 eur za odborné vyjadrenie potrebné ako dôkaz pre konanie, pretože za takto vynaložené náklady protistrana titulom náhrady škody nezodpovedá.

19. Vzhľadom na rozhodnutie o žalobe čiastočne vyhovujúco a čiastočne zamietavo, a to v porovnateľnom rozsahu, rozhodol odvolací súd o náhrade trov konania tak, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania (§ 255 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 396 ods. 2 CSP a § 262 ods. 1 CSP).

20. Rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať dovolanie za podmienok stanovených v ust. § 419 až § 425 CSP. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.